

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:

Pe un an	50 Lei
Pe jumătate de an	25 „
Pe un pătrar de an	12 1/2 „
Un număr	1 Leu.

Manuscrisele se adresează redacției „Foaia Diecezană” iar banii de prenumără-tiune și inserțiuni administrației „Tipog-rafia și Librăria diecezană” în Caransebeș
Telefon Nr. 30.

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficioase, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 30 Lei, până la 200 de cuvinte 45 Lei, de aci în sus 60 Lei.

Nr. 189 B. ex 1923.

CONCURS

Pe baza § 7 din „Regulamentul pentru procedură la alegerea de protopresbiter”, Consistoriul diecezei ort. române a Caransebeșului, publică concurs pentru întregirea *postului de protopresbiter în tractul Biserica-Albă* cu sediul până la alte dispoziții în Răcăjdia.

Competenții la acest post de protopresbiter trebuie să dovedească, că au cvalificația prescrisă în concluzul congresual de sub Nr. prot. 111 ex. 1888.

Dotațiunea acestui post o formează:

1. Sesiunile protopresbiterale din Biserica-albă și Iam. Considerând însă că sesiunea parohială din Biserica-albă este în folosința administratorului parohial de aci, protopresbiterul va folosi până la alte dispoziții, sesiunea parohiei vacante din Răcăjdia dimpreună cu întreaga dotațiune a acestei parohii.

2. Birul protopresbiteral uzitat;

3. Desdaunarea pentru ședulele de cununie, ce se solvește din Cassa diecezană, în suma ce se votează anual de sinodul eparhial.

4. Paușalul pentru căncelăria protopresbiterală și locuința protopresbiterului după preliminarul votat anual de sinodul protopresbiteral și aprobat de Consistorul diecezan.

Ceice doresc să competeze la acest post, își vor subșterne rugările lor, prevăzute cu documentele prescrise despre cvalificațiunea și ocupațiunea lor de până acuma, Consistorului diecezan în termen de 30 de zile, socotite dela prima publicare a acestui concurs în „Foaia diecezană”.

Se observă că nefiind eschisă posibilitatea arondării din nou a protopresbiteratelor din e-

parhia noastră și ivindu-se necesitatea arondării nouă a tractului protopresbiteral Biserica-albă, alegândul protopresbiter, are să recunoască aceeașă arondare, ce se va face din partea corporațiunilor în drept.

Caransebeș, din ședința consistorială ținută în 3 Februarie 1923.

Episcopul diecezan:

3—3

Dr. Iosif Tr. Badescu.

Ștefan Atanasievici, protopopul Lugojului, candidat de episcop la Arad în 1815-1817.

(Urmare și sfârșit)

Vulcan a fost somat deadreptul de monarh, ca să-i propună *persoane române apte pentru episcopia Aradului.*¹¹⁾

Chiar și avem o scrisoare de felul acesta, adresată lui Vulcan; din Veneția, cu dtul 5 Decembre 1815. E scris negru pe alb în ea că:

„*Deoarece foarte înii zace la inimă să promovez cu ori ce mijloace unirea între români și am prilej potrivit spre aceasta la îndeplinirea episcopiei vacante dela Arad, să-mi propui — pe lângă păstrarea celui mai strict secret — niște indivizi din clerul mai de seamă al acelei, sau al altor dieceze neunite... dela cari s'ar putea aștepta, că obținând episcopia, să se convertească la unire și cari să aibă destulă trecere și ar fi în stare să influințeze asupra clerului și poporului din dieceză.*

Totodată DTa vei avea să-mi comunici opinia bine chibzuită cu privire la *toate mijloacele, prin cari s'ar putea promovă unirea în Ungaria.*¹²⁾

11) Radu o. c. 335.

12) Un om al bisericii: Români ortodoci, Sibiu 1922 pg. 9; deaci apoi în „Rev. Teolog.” Buc. 1922 pg. 34. „Legea Românească” Oradea nr. 16 ex. 1922 pg. 1 și „Biserica ort. română” Bucur. 1922 pg. 372. „Foaia Diec.” 1923.

Vulcan fiind cu trup cu suflet pentru Nicoară, profită în interesul cauzei și de excepționarea lui Rhédey,¹³⁾ făcută contra aptitudinii lui Atanasievici, spunând aulei imperiale, că deși protopreotul Lugoșului e bărbatul doririlor neamului, el e totuși în definitiv pasibil de grea excepționare.¹⁴⁾

Nicoară, cu protopresbiterul din Zarand zis și *Namesnic* (-vicar) Ion Popovici Șerbu, au plecat în delegație la Viena.¹⁵⁾ În 24 Octombrie 1815 erau acolo.¹⁶⁾ Nicoară, înainte de a pleca la Viena, scrie din Giula, în 4 Sept. 1815, lui Vulcan la Oradea despre petitorii episcopatului văduvit. *Privitor de Atanasievici, nu dă nici bine nici rău; zice, că prea puțin îl cunoaște; ci îl cunosc bine profesorii dela școala normală din Arad, cari îi vor da informații, cât mai în grabă.*¹⁷⁾

Din acte reese, că primpreotul Lugoșului Atanasievici era la vremea asta în statul de văduvie.¹⁸⁾

IV.

Sinodul electoral, celebrat cu desfășurarea unui fast, de care numai sârbii gălăgioși sunt capabili, în zilele de 10—18 Iunie 1816, sub prezidenția mitropolitului Stefan Stratimirovici din Karlovitz, nu învrednicește de candidare pe protopresbiterul din inima Bănățului vesel, pretextând, că însușirile ce le are, îl califică pentru a ~~chivernisi~~ numai un district bisericesc, nu o eparhie vastă; apoi îi lipsește cu desăvârșire o cultură superioară și nu are treaptă de arhimandrie,¹⁹⁾ grad necondiționat necesar, pentru toți cei cari râvnesc arhieria. A sări peste acestea, nu permite disciplina bisericească.

Altmintrelea el însuși e conștient de calitățile sale reduse; o declarat-o asta în fața sinodului diecezan din Vârșat, asigurându-l, că nu se crede subiect vrednic de această înaltă demnitate și nici n'are cunoștință de chipul cum a putut ajunge în combinație de a fi episcop.²⁰⁾

13) Rhédey era reformat de speța celos cu ce ceafa groasă — cum s-ar zice în Biharia — avea întins pe moșii între români, le știa limba și-l aveau în mare drag. Cu Vulcan a dus casă bună. S'a stricat prietenia lor, pentru că Vulcan îi contracara planul cu dnumirea de episcop. Apoi mai fură și alte neînțelegeri între ei. Sârbii acum îl menajau pe Rhédey; îl duceau și tractau pe la mânăstirele și episcopiele lor; i-ar fi dat și bani împrumut etc. *Radu* l. c. 835—6.

14) *Ioanovicium* 187—8.

15) *Ioanovicium* 183 și 187. *Radu* 273; 274.

16) *Radu* 274. *Ioanovicium* 189.

17) *Radu* 273.

18) *Ioanovicium* 180; 181; 271.

19) *Ioanovicium* 181 și 246 Dr. Avram Sădean. Apostolatul primilor profl. și preparandiei noastre. Arad 1912 pg. 22 și 31 nota 39. Desigur prefectul Rhédey, când dificultează pe Atanasievici, că nu e ieromonah, o poate ști asta numai învățat de bisericanii sârbii! Cnf. aici nota 6. *Ioanovicium* l. c. 179.

20) *Ioanovicium* 245—6. Nu stim, ce va fi adevărat din cele ce zice sinodul despre Atanasievici? Să fi, zis el, că nu se simte apt de a fi arhierou, e greu de crezut! și că declarația e făcută cu grai viu, ori cu scrisoare, înaintea sinodului electoral din Sârmiu, ori înaintea sinodului său eparhial din Vârșat? De va fi făcut-o, a făcut-o d. bună seamă silît și de frică.

Pomenește de părintele Atanasievici și o perfidă petiție din 9 Febr. 1817 a „comunității de rîtul grecesc neunit“ din Arad, trimisă împăratului. Desigur comunitatea din vorbă e comunitatea sârbilor și nu a parohiei integrale ortodoxe.

Comunitatea din vorbă vrea să infirmeze capetele de acuză, aduse de Nicoară și de soți, în numele poporului românesc, contra celor petrecute în soborul electoral sârbesc.

Scriptul comunității neagă pur și simplu, că adecă poporul românesc ar fi remonstat împotriva celor petrecute în soborul electoral! Zice, că toate sunt ticluite fără cea mai mică cunoștință de cauză a poporului românesc, singur numai de primpreotul Atanasievici și de primpreotul din Ienova mică²¹⁾, aspiranți la episcopie și câțiva din cler.²²⁾

Petru Maior nu era omul risipitor de laude deșarte! El însă în Istoria pentru începutul românilor, tipărită în 1812, laudă pe protopopii bănățeni, zeloși întru cultivarea neamului nostru, spunând: „Spre această bună nădejde poate avea publicul dela cei cunoscuți întru râvna cea către polirea neamului românesc, prea cinstiții protopresviteri: Petru Iorgoviciu... Ștef. de Atanasievici (Lugoș), Ioan Tomițiu (Caransebeș) și... Nicolae Stoica de Hațeg al Mehadiei. *Carii precum tinerimea, ca cu tot deadinsul să se deie spre învățatură, după părintescul cuget al înălțalului împărat, cu sârguință o vor îndemna: așa și spre câștigarea cărților celor folositoare pre preoți îi vor deștepta.*

Cu care mijlocire nu după mult timp este a se nădăjdui, că Bănățenii între românii cei mai învățați se vor numera, măcar că nu au episcopi din neamul lor.“²³⁾

De mișcarea culturală a timpului său, Atanasievici s'a încălzit! „Biblioteca Românească“, edată de cunoscutul ferlegar Zaharie Carcalechi, din Buda, la 1829, o abonează îi 2 exemplare.

Carcalechi la pg. 59 îi zice: „Preacinstii Domn Ștefan de Atanasievici. Protopresbiter. Lugoș. Asesor și la Luminatul Comitat al Crașovii.“²⁴⁾

Din înprejurarea, că Carcalechi și Petru Maior îi zic de Atanasievici, vedem, că era din neam nemeșesc.

În 1829 era în Făget protopresbiter Petru de Atanasievici, și tot acolo un „Spectat Domn Constantin de Atanasievici, al dreptăților și legilor Țării Crăiei Ungurești asesor.“²⁵⁾

21) Nu e spus cu numele! Știm, că prota din Chișinău dădu voie lui Nicoară, ca în Viena să contracteze împrumuturi, câte vor fi de lipsă, pe numele lui. Pe prota nu-l cunoștea acolo nime și nu i se da credit. Nicoară roagă pe Vulcan să-i dea el parale, pe contul protei, a cărui scrisoare îi trimite. *Radu* l. c. 275.

22) *Ioanovicium* 268 și 270.

23) Foaia Diecezană nr. 28 ex. 1922 pg. 5.

24) rev. „Transilvania“ Sibiu 1905 pg. 126—133.

25) *Carcalechi* o. c. pg. 64.

Deci protopresbiterul Lugoşului, aspirant la tronul episcopesc al Aradului, între anii 1815—1817, e încă în viaţă în 1829 şi se bucură, că catedrele ecleziastice ale românilor: ardeleni şi ungureni — „post tot discrimina rerum“ — fură smulse din mâinile sârbilor.

Desrobirea Sionului bănăţean încă se apropie cu paşi grăbiţi. În Banat însă sârbii totdeauna au fost mai puternici ca în celialalte provincie ale noastre. Apoi şi românii sârbotei aici au fost mai mulţi şi mai tari ca airea.

Altele despre *Stef. Atanasievici* nu mai ştiu; nici că ce neam e cu *Petru* şi *Constantin Atanasievici*.

Dela Români din Banatul jugoslav.

În fine, după cum am fost vestit deja cetitorilor nostri, guvernul sârbesc a acordat drepturi politice şi minorităţilor.

În urma acestei împrejurări şi în vederea alegerilor generale parlamentare din Martie a. c., Români din Banatul jugoslav au decis să pună şi ei candidaţi în cercurile cu majoritatea românească.

Spre acest scop, la 10 Februarie a. c. sau adunat la Alibunar delegaţii satelor locuite de Români, cari, stabilind lista candidaţilor, cu unanimitate au primit următorul

PROGRAM

al partidului român din regatul Sârbo-Croato-Sloven.

Români din Banatul Jugoslaviei intrând acum pentru prima oară în viaţa politică a acestui stat, necunoscând încă bine rostul partidelor regnicolare, dar şi în scopul consolidării lor ca minoritate s'au văzut îndemnaţi a-şi forma un partid propriu.

Numărul mic al membrilor ce vor face parte din acest partid, firea paşnică şi indulgentă a românului nu doreşte şi nu poate altera (schimba) caracterul naţional al regatului S. H. S., ba din contră prin legătura sa de sânge cu ţara vecină şi aliată a regatului S. H. S. cu fraţii lor din România, au să fie o copcie statornică de mai bună prietenie pentru aceste două ţări, pentru susţinerea echilibrului de azi din Europa centrală şi răsăriteană.

Conduşi de acest dor vom lucra, ca o atmosferă de adevărată prietenie să se desvoalte şi întărească în sânul poporului sârb şi român, să fie ambele popoare convinse de aceea, că soarta le este comună, că au să purceadă şi vieţuiască în frăţească bună înţelegere.

I.

Politica externă.

În politica externă a ţării partidul român doreşte sincer prietenia statului român şi a republicii Cehoslovace, ca ele împreună să-şi poată apăra neatârnată lor naţională câştigată cu atâtea jertfe. Doreşte susţinerea amicitiei cu acele state mari, cari au ajutat nouile state naţionale să-şi împlinească idealul.

Partidul român e gata de orice jertfă pentru apărarea acestui principiu, pentru apărarea graniţelor ţării sale de aici: regatul S. H. S.

II.

Politica internă.

Cerem drepturi egale pentru toţi cetăţenii fără deosebire de lege şi limbă.

Cerem drept de alegător pentru toţi bărbaţii peste 21 ani, cu votare secretă pe comune pe baza listelor ce au să se compună din oficiu de slujbaşii satelor.

Cerem asigurarea dreptului de liberă intrunire în adunări, asociaţiuni, organizare economică, culturală şi politică.

Cerem presă liberă fără obligământul cauţiei.

Cerem autonomia satelor şi comitatelor.

Poporul prin vot obştesc şi tainic să-şi aleagă reprezentanţa comună şi comitatensă precum şi pe toţi acei funcţionari pe care i-i plăteşte el.

Cerem funcţionari români în satele şi oficiile în cari populaţia noastră are de lucru sau cel puţin oameni cari posed şi limba românească.

Cerem inamovibilitatea funcţionarilor. Slujbaşii să nu fie daţi afară din funcţie după cum să schimbă guvernele; iar judecătorii să fie bine plătiţi, nestrămutabili, ca astfel să fie garanţa respectării legilor de drept privat şi a drepturilor politice.

Cerem folosirea limbei româneşti în graiu viu şi în scris la comună şi judecătoriile inferioare, înscrispţii româneşti pe lângă ale statului, pe acele ziduri unde poporul nostru locuieşte în masse (ca pe la casele comunale sau şcolăile din sate etc.).

Cerem legi egale de dare pentru toate provinciile regatului S. H. S., — să nu se mai întâmple, ca de ex. pe un lucru să se plătească dare numai în Vojvodina, iar în vechea Sârbie nu.

Cerem, ca darea să fie progresivă, urcarea procentuală să fie mai mare cu cât ie venit mai mare, cerem sistarea sau cel puţin reducerea dării de consum pe articolele ce le foloseşte săteanul şi săracul, ca d. e. pe sare, petrol, zahăr etc.

Cerem mai ales îndreptarea drumurilor de ţară şi celor de fer, ca viaţa economică să fie înlesăită.

Cerem reducerea contingentului (numărului total) militar la minimul posibil, vremea de serviciu militar să fie cât mai scurtă, căci experienţa războiului din urmă ne-a dovedit, că în scut timp încă se poate pregăti ostaşul de luptă.

Cerem, ca feciorii noştri să-şi facă slujba soldăţiei prin jurul nostru, neputând suporta clima malarică a Sârbiei de jos, Makedonia şi Albania.

Cerem deschiderea drumurilor spre ţările vecine, uşurarea pentru drum în străinătate, chiar şi America dând paşaport fără plată şi în grabă.

III.

Politica agrară.

Duhul vremii după războiul mare a adus nu numai mântuirea sufletească a naţiunilor până atunci subjugate, ci eliberarea economică-materială a celor robii. În toate statele nou naţionale s'a înfăptuit reforma agrară. Pământul feudalilor, al boerilor şi comunelor, cari mai înainte aveau sarcina de a susţine din ele şcoală, preoţi, cătane, scăpându-se de aceste îndatoriri, a trebuit să-şi piardă şi pământul ce-l foloseau.

În primul rând se cuvine a da acelor, cari au jertfit în vremea războiului pentru eliberare și apoi lipșiților, săracilor cari și până acum au trăit din economie.

Cerem, deci să se aducă odată o lege și nu numai porunci ministeriale, prin care să se facă o dreaptă împărțire a acestor pământuri boerești comunale și a. m. d.

Cerem și noi românii din statul jugoslav să ne bucurăm de darurile acestei reforme agrare la fel cu sârbii.

Cerem mai ales pământurile, din satele locuite de români mai întâi românilor săraci, văduvelor de război din acele sate să se împartă și numai de n'ar mai fi săraci de ai noștri, să fie aduși din alte părți.

Anii din urmă ne-au dovedit, ca Românii nici unde n'au căpătat nici un lanț, ba chiar că voluntarii (dobrovoliați) aduși din Croația nu-și împlinesc datorința, nu-și lucră ei însuși pământul, ci i-l dau în arendă, că nu stau locului, că așezați prin casele mici și înguste a-le oamenilor noștri dau prilej la multe neînțelegeri. O astfel de stare nu poate întări prietenia mult dorită între Sârbi și Români.

Cerem deci să se îndrepte greșala făcută; pământurile din jurul satelor locuite de români, dacă au fost date altora să se ieie îndărăt și să se împartă românilor, cari și înainte de război au trăit din aceste, sau ca arendași sau ca clăcași.

IV.

Politica culturală.

Cerem susținerea autonomiei bisericii noastre ca și până acuma.

Ea să fie neatârnată și național-română.

Cerem libertatea confesională și pentru românii cari nu sunt pravoslavnici, precum și pentru toate confesiunile.

Cerem, ca și până când se va înființa o teologie română, să ne putem căpăta preoții din România, iar copiii noștri să poată sfârși teologiile din România.

Cerem, ca averile, fondurile bisericesti să se bucure de tot sprijinul statului și să fie scutite de dare.

Cerem școala cu limba noastră maternă românească. Până când se va face o pedagogie românească se poată veni dascăli din România și manualele din România.

Dorim a învăța și limba statului. Mai ales cei ce vor voi a merge la o școală mai mare (gimnasiu), vor avea interesul de a-și însuși limba statului, care însă să se propună numai în clasele de sus din școala elementară așa, cum o cer trebuințele pedagogiei.

În școlile satelor românești să fie aduși învățători români, iar dintre străini, cari știu bine limba românească.

Chatechisarea s'o facă numai preoții noștri români, iar în caz de lipsă, în școala satelor se poată învăța copiii și preotul înlocuind pe dascăl.

Preoții să fie ajutați de stat, iar învățătorii să poată fi ajutați și de sate fără să li-se reducă plata dela stat, ca astfel să-i atragem îndărăt pe dascălii, cari ni-s'au dus.

Cerem, ca testimoniile și diplomele copiilor noștri, cari au început și-și isprăvesc școala în România, să fie aicea recunoscute și permise.

Cerem promovarea asociațiilor noastre culturale, a corurilor și a societăților de lectură. Așteptăm, ca tricolorul nostru național ce-l avem în port, în haine de sute de ani, să nu fie persecutat.

Cerem, ca numele vechiu al satelor noastre să rămână neștirbit, neșchimbat.

V.

Politica economică.

Țara noastră fiind agricolă scopul nostru principal al ori căru guvern să fie sprijinirea plugarului. Autoritățile cu vorba și cu fapta să-i ușureze traiul, să-l îndemne la o muncă cât mai rodnică, iar administrația mai înaltă a statului să se îngrijească, ca săteanul să-și poată vinde cât mai bine produsele sale: cerealele (bucatele) vitele și a. m. d.

Cerem deci să se înfăptuiască o comunicație de tren ca în vremuri de pace, ca marfa (grânele) să ajungă iute și ieftin la locul dorit, să nu steie pe drum să se strice.

Cerem cel puțin un pod cu drum de fier peste Tisa la Orlovat, ca vagoanele cu bucate să nu fie silite a face un înconjur de sute de kilometri peste Suboțica, când voesc să meargă spre apus de soare unde să caută, ci astfel înlesnind transportul să mărească venitele plugarului.

Cerem, ca exportul (trimiterea în străinătate) a cerealelor și vitelor să nu fie oprit prin nici un fel de ordinațiune, nici prin vămi, cari fac cu neputință vinderea lor pe piețele a altor țări.

Cerem ușurarea exportului de vin mai ales prin aceea, că speșele de tren să fie scăzute, căci altfel sate și orașe de ale noastre sânt date pieirii.

Cerem, ca în anii slabi de rod, să se îngăduie a aduce din alte țări cereale, vite cu scutire de vamă.

Cerem să se facă cât mai îngrabă o învoială largă și frățească de vamă cu țările vecine, astfel schimbând ușor cu dâșii produsele noastre să înlesnim traiul. O astfel de apropiere economică va aduce și apropierea, împăcarea popoarelor, atunci nu va trebui a cheltui o mulțime de bani pe cătane și armate, scăzând cheltuețele statului, se va înlesni traiul; lumea mare va avea tot mai mare încredere în țaria țării noastre și a banului nostru, care mai mult prețuit fiind, vom putea cumpăra mai lesne în străinătate ceia ce ne trebuie, ca bumbac fer, cărbuni, petrol etc.

Cerem, ca și băncile noastre să se bucure de imprumuțul de reescompt dela Banca națională din Beograd, ca și băncile sârbești.

Cerem asigurarea muncitorilor pentru caz de morb, din neputință de a lucra, de bătrânețe, iar spitalele să fie gratis deschise și lor și altor săraci.

Cerem ca invalizii, văduvele și orfanii de război să fie răsplățiți omenește și la fel cu toții, pentru durezza îndurată în război.

Aceste dorințe ale partidului român sânt atât de drepte, încât le poate primi oricine, care cugetă și lucră potrivit vremurilor de astăzi.

Ele stau strâns în cadrul constituției regatului S. H. S. și a contractelor de pace. Ele țintesc înfăptuirea iubirei frățesti între toți locuitorii țării, doresc, ca poporul să fie stăpân pe soartea sa.

* * *

Lista candidaților partidului român pentru alegerile din 18 Martie 1923, este următoarea:

Conducătorul listei: *Dr. Ioan Jian*, avocat din Alibunar.

In cercul Alibunar și Belackva (Biserica-albă): Candidat: *Dr. Aurel Novac*, fost avocat în Biserica-albă, iar suplent: *Milan Gian*, comerciant din Alibunar.

In cercul Vel. Beckerek (Becicherecul-mare): Candidat *Vasile Bunda*, econ. din Cuvin, iar suplent: *Boja Janković*, econom din Seleuș.

In cercul și orașul Vršac (Vârșeț): Candidat: Alex. Guga, preot în Coștei, iar suplent: Dr. Nicolae Ppovici, avocat în Vârșeț.

In cercul Kovačica și Kovin (Cuvin): Candidat: Stefan Popa, preot în Seleuș, iar suplent: Victor Popovici, preot în Deliblata.

In cercul și orașul Pančevo (Panciova): Candidat: Gheorghe Șdic, preot în Seleuș, iar suplent: Pavel Gașpar, econom în Satul-nou.

„Fundațiunea Protopresbiterul Pavel Boldea a preoților ortodoksi români dela fosta armată de Isonzo“.

Cine nu-și aduce aminte de urgia vremurilor, când românii din Banat, Ardeal și Bucovina, înrolați sub drapel străine, trebuiau să-și verse sângele pentru cauze străine?

În acele vremuri grozave de suferințe, prin ținuturi străine, cu oameni de altă limbă și lege, cari suferințe erau mărite și prin durerile sufletești — singurii cari stăteau de strajă în jurul sufletelor desnădăjduite ale credincioșilor, erau preoții militari, cari veghiau în bătaia tunurilor, în tranșee, lângă grav rănii de la Salvare și spitale.

Despre jertfa acestor preoți și opera lor măreață s'ar putea scrie pagini multe, multe. Mă mărginesc acum a reproduce o singură pagină.

Preoții militari detașați la comandamente, spitale, etc., la armata de Isonzo aveau de șef al lor pe regretatul protopresbiter militar Pavel Boldea (1 Dec. 1920). Acesta a fost mai mult decât un șef, — a fost un adevărat părinte al tuturor. Între altele multe bune și folositoare pentru soldații români, la inițiativa lui, s'au înființat sute de biblioteci românești cu concursul „Asociațiunei“ din Sibiu. Și s'a gândit și la nenorocirii de acasă. Le îndemnul lui cei 25 de preoți ort. români, cari erau sub supraveghierea sa, au înființat un fond prin contribuiri benevole și colecte. Acest fond la încheierea epopeei tragice pentru puterile centrale și la revărsatul zorilor îndeplinirii idealului nostru național era de coroane 15.363 și 4 obligațiuni de stat împr. de război.

Pentru fixarea definitivă a menirii acestui fond, P. O. D. protopresb. militar Iosif Serafin a convocat la o consfătuire pe toți foștii preoți militari din eparhia Caransebeș la sediul eparhiei, pe ziua de 6/19 Mai 1919, când s'a stabilit cu învoirea celor prezenți: Nicolae Vălean, Cor. Buracu, Iosif Drăgoi, Gh. Sperlea și I. Alexandrescu și cu delegația telegrafică a dlor Dr. Moise Ienciu și Dr. Nic. Popovici, următoarele: se creează un fond cu numirea: „Fundațiunea Protopresbiterul Pavel Boldea a preoților ortodoksi militari români dela fosta armată dela Isonzo“.

Din venitul capitalului de Lei 9351.54, cât e cu finea anului 1922, 50% se vor capitaliza până la suma de Lei 20.000, iar din rest se vor procura cărți de cuprins religios, moral și patriotic, cari se vor distribui în parohiile ortodoxe a-le eparhiei Caransebeș, începând cu comuna Borlovenii-Vechi, locul natal al decedatului protopr. Boldea. — Pe fiecare carte se va aplica sigilul fundațiunii.

Cărțile se vor procura de către senatul bisericesc și se vor distribui în ziua sf. Ap. Petru și Pavel pe rând

tuturor parohiilor, a căror preoți au contribuit la acest fond. Acesta este monumentul neperitor pe care l-au creat foștii preoți celui mai iubit superior al lor, neuitatului protop. Pavel Boldea.

Fundațiunea este predată deja Ven. Consistor. Iată și lista acelora, cari au contribuit precum și suma colectată:

Pavel Boldea protopreb.	1.000.—	Coroane
Iosif Serafin „	500.—	„
Dr. Moise Ienciu, prof. sem.	1.118'94	„
și 4 obligațiuni împr. de război:		
Coriolan I. Buracu	2.200.—	„
Nicolae Badin	1.210'23	„
Corneliu Panciovan	300.—	„
Dr. Nic. Popovici	562'33	„
Iosif Drăgoi	838.—	„
Ioan Rusu	494'26	„
Ilie Jurescu	500.—	„
Gheorghe Sperlea	500.—	„
Nic. Văleanu	807'62	„
Ioan Geția	500.—	„
Ioan Vida	500.—	„
Ioan Alexandrescu	200.—	„
Dim. Soceneantu	300.—	„
Livius Biro, eparhia Arad	885'32	„
Pavel Ardelean „ „	100.—	„
Ioan Ardelean „ „	400.—	„
Valeriu Dragoș, eparhia Sibiu	536'79	„
Ioan Dăncilă „ „	500.—	„
Mihail Bucovețchi, Bucovina	798'60	„
George Negura „ „	500.—	„
Titus Tudan „ „	100.—	„
Adrian Lupăștean „ „	43.—	„

Onoare tuturor contribuitorilor.

Și când prin mâna credincioșilor — împărtașiți cu cărți de mântuire creștinească și mândrie națională — vor trece broșurile dăruite să pomenească pe decedatul părinte Boldea, să nu-și uite nici de aceia, cari în timpurile cele mai grele din viața neamului nostru și a omenirii întregi s'au gândit la vremurile bune, pe cari le vor trăi nepoții și urmașii în țara noastră sfântă și iubită.

Pr. C. I. B.

Dela Asociația clerului: „Andrei Șaguna“

Nr. 14/923.

Comunicat

În conformitate cu dispozițiile §-lor 5 și 6 din „Regulamentul pentru organizația despărțămintelor“, în cursul postului sfintelor Paști, urmează a se ținea adunările ordinare ale despărțămintelor Asociației.

Programa acestor adunări este aceasta:

- Ziua I. 1. Invocarea Duhului sfânt;
2. Deschiderea adunării prin președinte;
3. Raportul preoților asupra activității lor pastorale de un an și raportul despre activitatea cercurilor religioase pe comune. Acestor rapoarte se anexează predicile, conferențele și cuvântările ținute de preoți;
4. Dare de seamă asupra activității despărțământului.
5. Constatatarea plătirii cotizațiilor de membri și înscrierea de membri noi. Pe lângă cotizația de membru, — lei 25.— anual, se încasează pentru fondul de propagandă cel puțin câte 5 lei;

9. Alegerea alor 2 delegați, pe lângă președinte, la congresul anual al Asociației.

Recomandabil este a se face dare de seamă asupra lucrărilor congresului din urmă, pentru a se orienta și cei ce n-au putut lua parte la acela și, cu acest prilej, a se desface Analele congreselor Asociației, ce se pot avea dela centrul fiecărei secții.

Asemenea se pot lua în program chestiuni de organizare locală, apoi orice probleme, ce privesc viața religioasă-culturală a clerului și poporului în cuprinsul despărțământului.

După amezi se încep misiunile interne, cu o meditație de introducere la mărturisirea preoților. Mărturisirea se urmează în biserică.

Pentru acest an recomandăm: Meditație despre *reala prezență alui Hristos în sfânta cuminicătură*, și a doua: *Cu ce simțiminte însoțește preotul momentul prefaceri în sfânta liturghie*.

A II-a zi se face cuminicarea tuturor preoților, pe cât se poate, în cursul liturghiei mai înainte sfințite.

Rapoartele preoțimii asupra activității sale pastorale, ca și asupra activității cercurilor religioase, să nu fie o înșirare de date numai, ci o reogindire a experiențelor pastorale personale, a căror menționare să servească de orientare prețioasă și pentru ceilalți frați. Iar îndrumarea activității cercurilor religioase trebuie să se facă astfel, ca aceste întruniri să se desvolte în așa anumitele „misiunii populare”, chemate a trezi o viață religioasă mai intensivă în popor, și astfel, prin muncă de zidire pozitivă, să se opună o stavilă operii destructive, pe care o întreprinde sectarismul.

Biroul central al Asociației.

S T I R I

Sesiunea ordinară a Corpurilor legiuitoare, care trebuia să se încheie la 28. Febr. a. c., a fost prelungită până la 1. Mai a. c.

Legea pentru înființarea celor trei episcopii, la Constanța, Bălți și Cetatea Albă, a fost votată de majoritate în ședința Camerei dela 2 Martie a. c.

Proiectul de Constituție, trecut prin secțiunile parlamentare, în comitetul delegaților secțiunilor a primit formă sa definitivă și în ședințele de Luni, 5. Martie a. c. st. n., a fost depus atât la Cameră, cât și la Senat.

Decorații. Dnii Dr. Moise Ienciu, inspector general, Dr. Petru Ionescu, director general, Dr. Nicolae Popovici, fost director și Romul G. Ancușă, fost subdirector general în Ministerul cultelor și artelor, au fost decorați cu „Răsplata muncii pentru Biserică” cl. I.

O nouă universitate. Cu prilejul vizitei d-sale la Oradea-mare, d. Dr. C. Angheliescu, ministrul instr. publ., a declarat delegației profesorilor și învățătorilor, că în curând va înființa o universitate la Oradea-mare. Universitatea va avea, deocamdată, două facultăți: una de drept și una de teologie. Mai târziu se va atașa și o facultate comercială, de care nu avem până acum la nici una din universități.

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat Dr. E. Miron Cristea a luat frumoasa inițiativă de a se ridica un monument regretatului luptător național Dr. Ioan Șenchea, care în vara anului 1916., cu prilejul intrării în acțiune a României, a fost ucis mișelește de Unguri.

D. Dr. Moise Ienciu, inspector general clasa I în Ministerul cultelor, a fost delegat cu conducerea direcțiunii cultului ortodox din ținuturile alipite, pendinte de direcțiunea generală a cultelor.

Pedeapsa trădătorului. Cetim în Lupta: Consiliul de război din Lille a condamnat pe trădătorul Hubert la deportarea perpetuă într-o fortăreață, pentru că în tot timpul războiului el a colaborat la „Gazette des Ardennes” și a denunțat mai mulți francezi pentru atitudinea lor „patriotică”, dintre cari unul a fost impușcat de nemți.

Când te vine oare rândul trădătorilor dela noi?

Schimbarea calendarului. Cetim în „Viitorul”: Patriarhatul ecumenic a convocat la Constantinopol, pentru după Paști, toate bisericile autocetale la un consiliu, pentru a discuta schimbarea calendarului.

Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român a lansat liste de subscripții pentru augmentarea „Fondului cultural Andreiu Bârseanu”, căruia Asociațiunea i-a pus bază cu suma de Lei 10.000.— și la care a contribuit și familia decedatului cu Lei 50.000.—

Avem firma speranță, că preoțimea și învățătorimea noastră, apreciind valoarea morală și intelectuală, nu numai pentru „Asociațiune”, ci pentru întreg neamul românesc, a profesorului și președintelui Andreiu Bârseanu, se va asocia la opera nobilă de a-i eterniza numele printr'un fond cultural, care să-i poarte numele.

Monedă metalică. La ministerul de finanțe s'a fost instituit o comisiune, care avea însărcinarea să găsească mijloacele pentru bătarea monedei de 1, 2 și 5 lei.

După mai multe ședințe comisiunea a decis, ca moneda să se bată în țară cu materialul cel avem.

Acum, nu de mult, a sosit din Anglia la Ministerul de finanțe o ofertă foarte avantajoasă, în urma căreia Ministerul de finanțe a schimbat deciziunea de mai sus a comisiunei și a decis, ca bătarea acestei monede să se facă în Anglia.

Aducerea osemintelor eroilor morți în Italia. Soc. „Mormintele Eroilor” face cunoscut, că între Italia și România e pe cale să se stabilească o convenție specială, privitoare la aducerea osemintelor militarilor morți și înmormântați pe teritoriul statului italian, în timpul războiului.

Familiiile eroilor români, a voluntarilor căzuți ca legionari români, sau a militarilor morți în rândurile armatei austro-ungare, care doresc să aducă osemintele morților ce le aparțin, urmează să înainteze cererile lor în acest sens la sediul societății (Spitalul Mihai Vodă 3 București) până la 15 Martie a. c.

Cererile vor fi însoțite de extractul de moarte și de cât mai multe relații asupra locului unde se află mormântul.

După centralizarea cererilor, societatea va comunica tuturor familiilor condițiunile puse de statul italian și taxele minime necesitate de exhumarea și transportul acestor eroi.

Dare de samă și mulțămită publică.

III.

Din prima noastră dare de samă s'a omis din greșală *Comunitatea de avere* din Caransebeș, care a subscris pentru „Almanahul” României June 200 Lei. Tot la Almanah au subscris *Dr. Inginer Simu* 50 Lei.

Pentru Monumentul, ce se va ridica Poetului *Mihailu Eminescu* în Cluj, au contribuit:

Ofițerii reangajați și subofițerii Reg. 96 din Caransebeș, 1080 Lei; Comunitatea de Avere, 800 Lei; Elevii școlii primare, 468 Lei; Elevele școlii civile de fete, 220 Lei 25 bani; Elevii școlii normale, 675 Lei; Elevii liceului „Traian Doda”; Elevii Institutului teologic, 270 Lei; Banca Poporală, 500 Lei; Biserica ort. rom. din Caransebeș, Primăria orașului, câte 300 Lei; Consistorul Diecezan, I. Orzescu, Prima Cassă de Păstrare, C. Schwab, câte 200 Lei; Colecta părintelui G. Tătucu (Iablanța), 126 Lei; Dr. Barbu, C. Suru, I. Mihuț, Steinschneider, Alex. Bona (Teregova), „Corcana”, Dr. Roth, S. Liuba, câte 100 Lei; Funcționarii dela „Banca Bănatului”, 60 Lei; I. Jucosu, I. Socaciu, S. Magieriu, A. Curiac, Frații Pollak, I. Bălc, I. Popovici (Iaz), Dr. V. Meda, I. Tătariu, A. Sequens, I. Zweig, Diemer, Mülhofer, R. I. Molin, I. Șușoiu, P. Șușoiu, Dr. A. Iorga, câte 50 Lei; D. Beuca, A. Spătan (Sacul), I. Socaciu, L. Halle, E. Grau, M. Costescu (Ieșelnița), câte 30 Lei; I. Rezacș, 25 Lei; Judecătorii tribunalului, Dr. G. Ember, Pető, A. Doboșan, T. Drăgomir, C. A. Jucu, C. Călțiu iun., M. Rădoiu, I. Velco, Salgó, Pető, Halász, câte 20 Lei; I. Horvat, G. Inandy, N. N., D. Kohn, Grünberger, I. Pest, Alexandrovits, I. Müller, Iacob, Grochowina: sume mai mici ca. 20 Lei.

Total: Lei 7689-25.

Listă de subscripțiune este încă deschisă și se află la subscrișii.

Caransebeș, la 7 Martie st. n. 1923.

Pentru Comitat:

Dr. Petru Barbu
președinte.

Isidor Tătariu
casier.

Bibliografie.

A apărut:

„Dacoromânia”, vol. II., buletinul Muzeului limbii române dela Universitatea din Cluj, condus de dl. prof. univ. Sextil Pușcariu. — Prețul: Lei 200.—

Ioan Mihălcescu, profesor la Facultatea de teologie pin București: *Români ori uniți?* Învederarea purtării neromânești a vladitelor români uniți cu prilejul serbarilor încoronării dela Alba Iulia a Majestăților Lor Regelui și Reginei; în ziua de 15. Octombrie 1922. — Prețul: Lei 2.—

Dr. Victor Ancușă: *Asigurările muncitorești din vechiul Regat și Ardeal*. Studiu de legislație comparată. — Prețul: Lei 15.—

Licitațiune minuendă:

Pe baza încuviințării Ven. Consistor diecezan ort. român din Caransebeș, se escrie licitațiune minuendă pentru renovarea bisericii ort. române, respective pentru demolarea totală a boltituri ei de cărămidă și construirea ei de nou de Rabitz, din comuna **Borloveni-Vechi**, protopresbiteratul Mehadia, jud. Caraș-Severin, plas. Bozovici, cu prețul de exclamare de 81,099 Lei.

Licitațiunea se va ținea Joi la 30 Martie (12 Aprilie) 1923 la 2 oare p. m., în cancelaria comunei politice din loc. Doritorii de a lua în întreprindere această lucrare să se prezinte în ziua și oara numită la locul destinat și să depună vadiul de 10% din prețul de exclamare în bani gata, sau în hârtii de valoare.

Întreprinzătorul va avea să supoarte spesele avute cu planul, respective cu specificațiunea de măsuri și spese, contract și timbre, nu are însă dreptul de a pretinde diurne sau spese de călătorie.

Comuna bisericească își rezervă dreptul de a preferi pe acel măestru întreprinzător, în care are mai multă încredere și este mai cvalificat.

Contractul încheiat, pentru întreprinzător va fi valabil îndată după subscriere, iar pentru comuna bisericească numai după aprobarea Ven. Consistor diecezan.

Planul și specificațiunea de măsuri și spese, precum și condițiile de licitațiune, se pot vedea în orice zi la Oficiul parohial ort. român din **Borloveni-Vechi**.

Borloveni-Vechi, 13/26 Februarie 1923.

Pentru comit. par. ort. român:

Timoteiu Borchescu

preot și președinte.

1—3

CONCURSE.

Pe baza ord. Ven. Cons. diecezan ddto 22 Iunie a. c, Nr. 2375 B. se escrie concurs pentru ocuparea postului de *paroh* în parohia de clasa I. din com. *Srediztea mică* protopresbiteratul Vârșetului cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană” cu următoarele

Emolumente:

1. Sesiunea parohială în complex de 30. jug;
- Dările are a le solvi preotul.
2. Birul parohial.
3. Stola uzitată.
4. Folosirea casei par. și a intravilanului.

Recurenții sunt poftiți a se prezentă în vre o Duminică sau sărbătoare în sf. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântare și oratorie cu prealabila învoire a Prea On. Of. protopresbiteral, dar nici de cum în ziua alegerii.

Petițiunile adresate com. par. sânt a se înainta Prea On. Oficiu protopresbiteral în Vârșet.

Se observă că în lipsa de recurenți cu cvalificație de clasa primă, se vor admite și recurenți cu cvalificație inferioară.

Dat în ședința comitetului parohial, ținută la 1 Septemvrie 1922.

3—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu oficiul protopresbiteral al Vârșetului.

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecezan ddo 8 Ianuarie 1920 Nr. 3801 B. se escrie concurs pentru *parohia* de clasa a II. *Târnova* după fostul preot Ioan Miclea, protopresbiteratul Bocșa-Montană, cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”

Emolumentele sunt:

1. Sesiunea parohială constatatoare din 45 jugere și un intravilan de 600 □ după care alesul are se plătească dările publice.

2. Birul și stola uzitată.

3. Nefiind casă parohială, alesul are a se îngriji de cortel singur.

Doritorii de a ocupa acest post, au să-și trimită recursele lor, instruate conform regulamentului pentru parohii de clasa a II — căci altfel nu vor fi luate în considerare — adresate comitetului parohial din Târnova, Prea Onoratului oficiu Protopresbiterat gr. ort. rom. din Bocșa-Montană și să se prezinte în vre o Duminecă sau sârbătoare în sfânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie.

Târnova din ședința comitetului ținută în 2/15 Februarie 1920.

Ioan Turnea

3—3 președintele com. parohial.

De acord cu mine: *Mihail Gașpar* protopop.

Pe baza ordinațiunii Ven. Consistor diecesan ddo 1 Martie 1922 Nr. 416 B. ex. 1922 se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Foaia Diecezană, pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a din Coșava cu filia Nemeșești, protopresbiteratul Făgetului.

Emolumentele:

1. Una sesiune parohială constatatoare din 39 jugere.

2. Un intravilan de 1200 stânjeni □ și un estravilan de 400 stânjeni □.

3. Stola uzitată.

În lipsa de casă parohială, alegândul paroh se va îngriji de locuință.

Doritorii de a ocupa acest post să-și subștearnă recursele lor, conform regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial din Coșava, Prea On. oficiu protopresbiterat din Făget.

Recurenții sunt poștiți a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sf. biserică din Coșava, spre a-și arăta desteritatea în cântare, tipic și oratorie, dar numai cu prealabilă încuviințare a protopresbiterului tractual și nici decum în ziua alegerii.

Coșava cu filia Nemeșești din ședința comitetului parohial, ținut la 6/19 Decembre 1922.

Pentru comitetul parohial

Antonie Angel
președ. com. par.

Atanasiu Lazăr
not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu* protopresbiter tractual.

No. 311 B ex 1923.

Acest concurs se publică cu adausul, că în sensul aliniei ultime din § 29 al Regulamentului pentru parohii și pe baza decisului consistorial ddo 3 Martie și respective 14 Aprilie 1914, Nr. 3053, ridicat și la valoare de concluz sinodal eparhial prin concluzul Nr. prot. 33 ex. 1914, credincioși sunt deobligați să presteze și birul parohial, care formează o parte legală a dotațiunii preoțești. Caransebeș din ședința consistorială ținută în 30 Februarie 1923.

Episcopul diecezan:

3—3

Dr. Iosif Tr. Badescu.

Banca de credit din Caransebeș S. A.

ÎNVITARE.

Domnii acționari ai institutului Băncii de credit din Caransebeș S. A. sunt invitați la

a XI. adunare generală ordinară

care se va ținea în 25. Martie 1923 la ora 11 a. m. în localitățile institutului propriu.

ORDINEA ZILEI:

1. Alegerea a unui president și a 2 acționari pentru autenticarea protocolului.
2. Prezentare raportului anual al direcțiunii și raportul comitetului de supraveghere. Deciderea asupra profitului și acordarea absolutului.
3. Alegerea direcțiunii.
4. „ comitetul de supraveghere.
5. Urcarea capitalului acționar.
6. Modificarea statutelor.
7. Eventuale propuneri.

Direcțiunea

N. B. Acei acționari, cari doresc a lua parte la adunarea generală, în sensul §-lui 12. al statutelor — sunt rugați a-și depune acțiunile cu 3 zile mai înainte de adunarea generală la cassieria institutului.

**La Librăria Diecezană din Caransebeș
a sosit mare asortiment de**

C O A R D E

**pentru vioară, cello, bas,
țambal și pene pentru clarinet.**